

מתחברים לתורה ויהדות בשביל הנשמה

שלוסלעם

זאן אפרוש כנף

1230

עלון פרשת בהר בחוקותי כ"ב אייר תשפ"ו | 9 במאי 2026

גם אם נדמה לאדם
שהלך עליו, יאמין
בעזרתו של מי שמעליו...

"וְאִישׁ כִּי לֹא יִהְיֶה לוֹ גֵּאֶל,
וְהִשִּׁיגָה יָדוֹ וּמָצָא כְּדֵי גֵאֲלָתוֹ"

העלון מופץ למנויים בלבד

להצטרפות כמנויים: 02-5022881

או שלחו מייל לכתובת: sh5022881@gmail.com

שפת הלב

עוז ארבל

במשך שנים ארוכות עבד הארי צ'וללן מומחה ובר סמכא יסודי ומקצועי בתחום. הוא הכיר את החופים ככף ידו, היה בקיא במתרחש במעמקי הים ושלט היטב בשפת ה"מורס". תגליות חשובות התגלו על ידו, והוא אף הצליח לגלות מספר זנים של דגים נדירים, דבר שזיכה אותו בפרס כספי עצום. הארי חש שאין מאושר ממנו ושהוא האדם המסופק ביותר מעבודתו בעולם. הוא הקפיד על אימונים מפרכים מדי יום ביומו, אך עם השנים הלך כושרו הגופני ונחלש. לבסוף, נפילה אחת לא מתוכננת בחדר המדרגות החשוך של הבניין שמה קץ לקריירה המפוארת שלו. הנפילה גרמה לסדק בצלעותיו.

הארי שוחרר מבית החולים תוך פרק זמן קצר, אבל הוא הבין היטב שצוללן הוא לא ישוב להיות. הארי נותר בביתו והיה בודד ועצוב, כיוון שעד אותו יום הים היה הכל בשבילו. הוא התגעגע עד דמעות למגעם הקריר של המים וחפץ בכל מאודו ללמד את כל החכמה והניסיון שצבר בתחום.

באחד הימים, בעודו מעיין בדפי המקומון העירוני, צדה מודעה קטנה את עינו: "דרוש צוללן ואיש ים מוכשר - למשרה כמורה לצוללנים צעירים. על המורה לשלוט היטב בנבכי הים ובשפת ה'מורס'".

הארי כמעט ונפל מכיסאו. "אינני מאמין", לחש לעצמו בהלם. "בוודאי אני כבר הוזה מרוב תקווה..." לאחר שהתעורר מתדהמתו מיהר להתקשר למספר שבתחתית המודעה, ונקבע לו ריאיון ליום שני בשעה ארבע אחר הצהריים. הארי המרוגש לא הפסיק לחלום על העבודה החדשה.

הוא הגיע בשעה היעודה. הבניין היה משופץ ויפה, ומרגע לרגע קסמה להארי יותר ויותר המשרה. בלובי הכניסה פגש אותו אחד מאנשי הצוות. "הגעת לראיון? אתה מוזמן לשבת בלובי. כבר יקראו לך". הוא התיישב על אחת הכורסאות בכניסה. לאחר ששככה התרגשותו הוא התפנה לסקור את סביבתו, ואז שם לב למשהו מוזר: כל אולם ההמתנה היה מלא בגברים שישבו והמתינו בשקט.

בהתחלה, הארי לא רצה להפר את הדממה, ולכן, על אף סקרנותו, ישב והמתין בסבלנות. כעבור חמש דקות כבר לא הצליח להתאפק ושאל את האדם לידו: "מדוע אתה ממתין כאן?" והלה השיב, "אני מחכה לראיון בעניין משרת מורה לשפת 'מורס'".

"מה?" נדהם הארי ושכח שהוא צריך ללחוש. "גם אני הגעתי לראיון עבור משרת מורה ל'מורס'..." ואז היושב לצידם התערב ואמר: "גם אני!" ואז הגיב שוב אדם נוסף מקצה האולם. "גם אנחנו", אמרו כמה מהנוכחים.

תוך פחות מחמש דקות התבררה האמת המוזרה: כל יושבי האולם הוזמנו לראיון באותה שעה ובנוגע לאותה המשרה. בתוך ההמולה שהתעוררה, החלו לבקוע ממערכת הכריזה צפצופים קטועים ומוזרים. שאר הגברים בחדר התעלמו וחשבו שמדובר בתקלה טכנית ברמקול, אבל הארי קפא במקומו. הוא זיהה מיד את המקצב ותרגם אותו בראשו למילים: 'כל המעוניין להגיע לראיון בנוגע למשרת מורה לשפת ה'מורס', יכול להיכנס לראיון כעת בחדר שמונה שבקומה השנייה'.

הארי קם ממקומו, עלה במעלית לקומה השנייה בלב הולם וניגש לדפוק על דלת משרד מספר שמונה. הוא הסתובב אחורנית ולתדהמתו ראה שאין איש מאחוריו. מה קורה כאן? הוא שאל את עצמו, מדוע הוא כאן לבדו ואף אחד מעשרות הגברים היושבים למטה לא הגיע ביחד איתו לכאן...?

הדלת מולו נפתחה. "ברוך הבא!" אמר לו בחום

אדם שהציג עצמו כמנכ"ל החברה. "אני שמח להודיע לך שהתקבלת למשרה".
הארי ביקש הסברים. "מה קורה כאן? מדוע הוזמנו אני ושאר המועמדים למשרה
באותו הזמן לראיון? מדוע רק אני הגעתי לכאן, ומדוע התקבלתי לעבודה מייד,
עוד לפני שהתקיים הראיון?"

"גם אני הגעתי לראיון עבור משרת מורה ל'מורס'..."

המנכ"ל חייך והשיב: "כי עמדת במבחן... לכל
השאלות שלך יש תשובה אחת פשוטה. באיזו
שפה שמעת שקוראים לך לראיון?" הארי
הבין באחת. "שפת 'מורס'..." הוא מלמל
בשקט. "חיפשנו צוללן בנשמתו, אחד
ששפת 'מורס' היא שפת האם שלו, כזאת
שנחרטה עמוק בליבו, אחד שלא מתייחס
לתקתוקים כרעש רקע אלא כמילים בפני עצמן.
רק אדם כזה יכול להנחיל מצוינות לתלמידים". המנכ"ל
לחץ את ידו בחום, "ולכן אתה התקבלת והם לא, פשוט כי הם לא שולטים
מספיק בשפה שאנחנו מעוניינים ללמד..."

השפה החזקה ביותר היא שפת הלב, מכיוון שהיא מצליחה להביע את הרגשות
הפנימיים של האדם, לפעמים גם במילים ספורות. כשנדע להשתמש בשפה
הנכונה, לדבר מהנשמה ולהכניס את הלב שלנו בכל מה שאנחנו אומרים, נצליח
להשפיע על האחרים ולהגיע למטרות שהצבנו לעצמנו.

* תודה רבה להילה בורנשטיין ששכתבה ושלחה את הסיפור עבורנו.

לרכישה <<

חזר לאיל!

מבט אל החיים 1

להזמנות: 02-5022881 | sh5022881@gmail.com

תמונה מהפרשה

התמונה שלפניכם מסמלת פסוק מתוך פרשת השבוע
כתבו לנו לכתובת המייל: SH5022881@gmail.com
או שלחו למס' הטלפון: 02-5022881
תשובות למדור ניתן לשלוח בהודעה או מייל בלבד!

ותכנסו להגרלה על ספר 'מבט אל החיים' בכל שבוע!

זוכה השבוע: אלחנן בוטבול - אלעד

לעשות לעצמך

אור ארגמן

חנן ירד מבימת הנואמים אל חבריו, שקמו ממקומותיהם ומחאו לו כפיים בהתרגשות. המועמד הבא עליה ונשא את נאוומו בנוגע לתוכניתו אם ייבחר לנציג התלמידים. חודש שלם של ארגונים, תכנונים והצהרות היה כבר מאחוריהם. מחר יהיה היום שבו יצביעו כל תלמידי בית הספר למועמד הטוב ביותר מבחינתם, והמועמד בעל הקולות הרבים ביותר יבחר להיות נציג התלמידים. היה זה התפקיד הנחשק ביותר בבית הספר שהעניק לנבחר כבוד, אהדה וסמכויות רבות מטעם התלמידים וההנהלה.

"הבחירות בידיים שלך, אתה תיבחר בוודאות", אמר לו חברו וטפח על שכמו. חנן חיך והודה לו על עידודו. הוא ידע שהוא צודק. הוא היה נער שאהוד על כולם, עוזר לכולם, חבר של כולם, מכיר את כל הילדים, אפילו את אלה שבכיתות הנמוכות ממנו. כולם אהבו אותו, ורבים הבטיחו לו שיצביעו עבורו ביום המיועד.

חנן היה כל כך עסוק בתכנון כל הפרטים עד האחרון שבהם, עד שכמעט ולא שם לב מי הם המתמודדים האחרים לתפקיד. ההפסקה הגדולה הגיעה, וחנן ידע שזו הזדמנות טובה לנאום שוב בפני שאר התלמידים על כוונותיו לשיפור בשנה הקרובה. הוא מיהר לרחבת המגרש ומצא שם את אחד המתמודדים האחרים נואם. הוא המתין עד שסיים את דבריו כדי לנאום גם הוא. בינתיים הקשיב לדבריו של הנואם, אלי, שגם אותו הכיר היטב כמו כל שאר התלמידים. חנן הביט בו מהצד וראה את ההתלהבות על פניו והאור שקרן מהם כשדיבר על כוונותיו. הוא הכיר את אלי, אפילו די טוב, נראה שכל עניין הבחירות הזה ממש טוב לו.

אלי סיים את נאומו וחנן נכנס לרחבה והחל לנאום גם הוא על מטרותיו בעתיד. אך דמותו של אלי כשהוא נואם לא זזה מראשו. 'הוא נראה כל כך מאושר בזה', חשב. כשחזר לכיוון כיתתו שמע את אלי מספר לחברו בהתרגשות על הבחירות מחר ועד כמה הוא מתווח לקראתן. "אני חייב לנצח בבחירות, המשפחה שלי ממש בטוחה שאצליח, אני לא רוצה לאכזב אותם". חנן חזר לכיתתו מהורהר והחל לחשוב על אלי. 'הוא היה ילד די שקט עד הבחירות הללו', חשב, 'מה יקרה אם לא יזכה בבחירות?'

יום הבחירות הגיע. הנואמים עלו זה אחר זה לבימת הנואמים המאולתרת של בית הספר ונשאו את דבריהם בפעם האחרונה, מתאמצים לשכנע כמה שיותר רגע לפני ההצבעה. כשחנן ראה את אלי נואם, גמלה בליבו החלטה. כשהגיע תורו עלה והביט בחבריו הרבים שהבטיחו כי יצביעו לו והחל: "חברים יקרים, במשך החודש האחרון נשאתי נאומים רבים, פרסמתי שלטים, ביקשתי שתהיו לצדי, ועשיתי ככל שביכולתי כדי שתבחרו בי. אך היום אני מבין שיש מועמד מתאים יותר ממני, וזה אלי".

כל התלמידים הביטו בו משתוממים. 'מה זאת אומרת? ממתי מתמודד עושה דבר שכזה?' חנן ירד לחבריו המשתוממים והבחירות החלו. התלמידים הכניסו לקלפי את השם שבחרו. המנצח היה כמובן אלי, אחרי הנאום של חנן לא היה בכך ספק. המבט המאושר של אלי היה שווה לחנן הרבה יותר מכל דבר אחר.

לאחר מספר חודשים המתין חנן בציפייה דרוכה לפני חדרו של המנהל. הוא חিכה שהקודם בתור יצא ויוכל גם הוא להיכנס ולשוחח עם המנהל וצוות המורים. היה זה בעקבות מלגה מיוחדת שהגיעה עבור תלמידים מצטיינים הרוצים ללמוד במגמת המוזיקה הנחשבת ביותר בעיר. תלמידים רבים היו מעוניינים, אך רק כמה בודדים מתוכם יזכו לקבלה.

הדלת נפתחה ואלי יצא מהחדר. חנן הביט בו בהפתעה. הוא לא ידע שאלי מתעניין במחיקה, מעניין. אך לא היה לו זמן לתהות על כך, והוא נכנס פנימה אל חדר המנהל.

חנן שטח את בקשתו כדרכו, בכריזמטיות משכנעת ובטוב טעם. כשסיים, פנה אליו המנהל ושאל: "אתה יודע שיש הרבה מתמודדים, מדוע לדעתך אתה עדיף עליהם?" חנן הביט בו ושתק, לזה לא הייתה לו תשובה. הייתה שתיקה קצרה בחדר, ואז אחד המורים פנה אליו בחיוך קל ואמר: "אנחנו יודעים שאתה ראוי למלגה הזו יותר מהאחרים. אלי סיפר לנו מה עשית בשבילך, ואנחנו בטוחים שגם כאן תעשה את הדבר הנכון ביותר".

**"היום אני מבין
שיש מועמד מתאים
יותר ממני,
וזוה אלי"**

חנן הביט בהם בהפתעה, והמנהל הושיט לו את הדף כדי שיחתום על הפרטים ההכרחיים לקבלת המלגה שחפץ בה כל כך. הוא יצא משם במהירות וחיפש את אלי, ומצא אותו כשהוא עוסק בעוד אחד מתפקידיו כנציג התלמידים. אלי הבחין בו, חייך והפטיר לעברו: "מה שאדם עושה, לעצמו הוא עושה..."

חנן ויתר על הכבוד והתפקיד הנחשק מתוך ראייה נקייה של טובת חברו - מעשה שנראה כלפי חוץ כהפסד אישי. את המסר העמוק שמאחורי היכולת לוותר אנו לומדים בפרשת בהר, המצווה עלינו לשמוט חובות ולהשיב קרקעות בשנת היובל. לכאורה, החקלאי מפסיד ומוותר על רכושו ועל השליטה שלו. אך התורה מגלה לנו שוויתור מתוך אמונה אינו הפסד, אלא שחרור מוחלט.

כשאדם משחרר את האחיזה הנוקשה ב'שלי', בכבוד או ברווח האישי, הוא אינו עושה זאת מתוך ציפייה לקבל תמורה עתידית, אלא כדי לנקות את האגו שלו ולזכור שהכול שייך לבורא. ובסופו של דבר השחרור הזה הוא המתנה הגדולה ביותר שהאדם מסוגל להעניק לעצמו.

ספרים חדשים מבית 'שלום לעם'

מבט אל החיים - 4

המסר החינוכי הוא התרופה, והסיפור הוא הדבש שמכניס אותו ללב. הכרך הרביעי בסדרה מבית "שלום לעם" מאגד אוסף סיפורים מלוטשים המלווים באיורים ייחודיים. יצירה שתעניק להורים, למחנכים ולכל המשפחה חווית קריאה מרתקת וחומר למחשבה שילווה את הקורא - הרבה אחרי הקריאה.

שו"ת בית המדרש - 2

הכרך השני והמורחב של המדור האהוב מהעלון מגיש שאלות מרתקות מחיי היומיום, הנידונות מבעד לעדשת הסוגיות ודברי הפוסקים. הספר מתאים למתחילים וללומדים ותיקים כאחד, והופך כל סעודת שבת לבית מדרש תוסס של בירור וליבון משפחתי המחבר את כולם לתורה.

סיפורים טובים

מעל 150 סיפורים קצרים הממחישים רעיונות פנימיים מפרשת השבוע בגובה הלב. הספר מגיש מסרים תמציתיים בשפה עכשווית. מעוצב בצורה צבעונית, מלווה באיורים, ומהווה מתנה מושלמת שתשדרג את שולחן השבת שלכם ותעורר דיון משפחתי לכל השבוע.

דיבורים טובים

לקט מיוחד של תובנות מאירות לחיי היומיום. הספר מכיל קטעים קצרים על פרשת השבוע: פסוק, פרשנות ומסר נפשי-תודעתי, בתוספת פתגמים מרחיבי תודעה. מושלם לקריאה יומית או משותפת, ומנגיש את אור הפרשה בשפה פשוטה ונוגעת לכל נפש.

הברווזים שגילו את העולם

בינואר 1992, בלב האוקיינוס השקט, ספינת מטען נקלעה לסערה. מכולה אחת נפלה למים והתנפצה, ושחררה לחופשי 29,000 ברווזי גומי צהובים. מה שנראה כתאונה ימית מיותרת, הפך לאחד הניסויים המדעיים המרתקים בהיסטוריה.

הברווזים הקטנים לא טבעו. הם החלו במסע של אלפי קילומטרים: חלקם הגיעו לחופי אלסקה, אחרים קפאו בקרח של הקוטב הצפוני, וכעבור שנים כמה מהם אפילו נפלטו לחופי סקוטלנד. אוקיינוגרפים עקבו אחרי 'צי הברווזים' הזה, וגילו דרכו דפוסים נסתרים של זרמי הים הגלובליים. מה שהתחיל כטעות אנושית מצערת, הפך למפת דרכים מדעית שחשפה כיצד הכל בעולם מחובר.

קל להסתכל על ברווז פלסטיק קטן באוקיינוס אדיר ולחשוב שאין לו חשיבות. הוא הרי רק נסחף, חסר כוח מול גלי הענק. אבל המדע הוכיח שדווקא הברווזים הקטנים הללו היו אלו שגילו לחוקרים את התמונה הגדולה. בלי המסע של כל ברווז בנפרד, לא היינו מבינים איך המערכת כולה עובדת.

לפעמים אנחנו מרגישים 'קטנים' מול זרמי החיים והחברה. אנחנו חושבים: "מה זה משנה מה אני עושה? אני רק אדם אחד בתוך מיליארדים". הסיפור הזה מזכיר שכל תנועה שלנו משאירה עקבות. כל מעשה טוב או עמידה בניסיון ביומיום הם 'נקודות נתונים' שמרכיבות את זרמי האור בעולם. אתה אף פעם לא 'סתם' נסחף; הבחירות שלך עוזרות לחשוף את מפת הטוב העולמית.

המרוץ לחופש

איש עסקים לחוץ ראה דייג יושב בנחת על שפת הים. "למה אתה לא קונה סירה?" שאל איש העסקים. "בשביל מה?" שאל הדייג. "כדי לדוג יותר דגים, להרוויח מיליונים, ואז תוכל ליהנות מהחיים ולשבת בנחת על שפת הים," ענה האיש. "זה מה שאני עושה כבר עכשיו," חייך הדייג.

במרוץ החיים המודרני אנחנו מרגישים לעיתים קרובות כמו עבדים. לכסף, למעמד ולמחשבה ש'הכל תלוי בנו'. הלחץ הזה מנהל אותנו וגורם לנו לשכוח שלא אנחנו מנהלים את העולם, ושיש בורא ומנהיג שדואג לנו למציאות כולה. אמנם, יש לנו תפקיד חשוב במציאות, יש לנו שליחות ואחריות לעשות את מיטב המעשים והפעולות הנכונות. כך רצה הבורא. אבל בשום אופן אסור שנשכח מי באמת אחראי כאן להכול. כולל הכול.

הפרשה עוסקת במצוות השמיטה: **"וְשָׁבִתָּה הָאָרֶץ שְׁבֵת לָהּ..."** אחת לשבע שנים החקלאי נדרש להפסיק הכל, להפקיר את השדה, המטע והכרם, ולהבין שהארץ אינה באמת שלו. התורה באה ללמד אותנו במצווה זו שדווקא השחרור מהאחיזה בחומר והעצירה של המרוץ, הם אלו שמחברים אותנו לחירות אמיתית. השמיטה היא תרגיל באמונה ובביטחון בה: כשאנחנו לומדים להרפות מהשליטה הדמיונית שלנו ולהישען על הבורא, אנחנו מגלים שחופש אמיתי הוא היכולת להיות רגוע ושלי, מתוך ידיעה שיש מי שמנהיג את הבירה ומנהל את הכל לטובתנו.

הרכישה שנשכחה

שאלה מס'

893

בתחילת החופש הגדול החל אופיר לעבוד כנער שליחויות בחנות פלאפל קטנה במרכז העיר. באחד הימים פרסמה רשת המרכולים הארצית מודעות ענק על יום מבצעים חסר תקדים שבמהלכו נמכרו העגבניות בשקל ותשעים אגורות לקילו. גידי, הבעלים של חנות הפלאפל, שלח את אופיר לבצע כמה שליחויות ולספק פלאפל לכמה לקוחות ואמר לו: "אני נותן לך מאה שקלים, לך תרכוש עבורי חמישים קילו עגבניות!" אופיר ביצע את כל המשלוחים, אבל עניין רכישת העגבניות פרח מראשו. למחרת בבוקר שאל אותו גידי היכן העגבניות שקנה, ואופיר השיב: "אוי, שכחתי לקנות!" גדעון כעס ואמר: "אתה רציני? העגבניות מאד יקרות העונה ומחירן נע באזור החמישה עשר שקלים לקילו, כלומר, בשכחה שלך גרמת לי נזק של שש מאות וחמישים שקלים, ועליך לשלם לי עכשיו את הנזק!"

"אבל שכחתי!" טען אופיר להגנתו, "למה אני צריך לשלם לך את ההפרש מכיס?" גדעון כעס מאד ולא קיבל את הטענה. "אחרי שתשלם מכיסך את ההפרש, תלמד שעל שכחה משלמים ביוקר!" מה דעתכם, האם גדעון צודק בטענתו ואופיר צריך לשלם את ההפרש מכיסו?

מעיינים בספרים ולומדים לפסוק הלכה או משפט: שולחן ערוך 'חושן משפט' סימנים ר"ז, קפ"ג סעיף א' וב' נתיבות המשפט' על המקום סעיף קטן ג'.

תשובה לשאלה 'פגיעת מצרר' (שאלה 892)

תקציר השאלה השבועית: איציק, שבימי המלחמה נאלץ לצאת באופן דחוף, מיהר מאד לחזור הביתה, ואז קיבל התרעה על אזעקה מתקרבת. איציק נבהל והחל לנסוע במהירות כדי להספיק להגיע הביתה לפני האזעקה. אלא שברגע שנכנס לשכונה, הוא פגע בעוצמה ברכבו של אורי שהגיע ממזל וריסק את הדלת. ברגע ששניהם ירדו מהרכבים נשמעה האזעקה, ושניהם רצו לתוך מקלט סמוך. מיד לאחר מכן נשמע פיצוץ אדיר. טיל מצרר פגע ישירות בסמוך לרכבים שלהם וחורר אותם באלפי רסיסים, והם עלו בלהבות. ואז אמר לו אורי: "רגע אחד - תן לי פרטים!" ואיציק תהה: "בשביל מה? בכל מקרה אתה תקבל את שווי הרכב ממס רכוש!" אבל אורי טען: "עשית לי נזק ואתה צריך לשלם, מה שאקבל ממס רכוש זה לא עניינך - עשית נזק, תשלם!" מה דעתכם, האם אורי צודק בטענתו?

תשובה בקצרה: איציק חייב לשלם את הנזק שגרם לאורי ברכב, למרות שלכאורה אורי יקבל החזר מלא על שווי הרכב ממס רכוש.

המושג ההלכתי: מהשמיים הרוויחו לו

תשובה בהרחבה: מצאנו בגמרא דיון לגבי אדם שהלך להציל את חמור חברו שנפל לנהר, בתנאי שישלם לו על חמורו שלו, שגם הוא נפל לנהר, כיוון שביכולתו להציל רק אחד מהם. הגמרא אומרת שאם אותו אדם נכנס לנהר, ולפתע עלה חמורו מאליו והצליח להינצל, ונמצא שבפועל הציל רק את חמור חברו - בכל זאת חברו אינו יכול לפטור את עצמו מהתשלום, ועליו לשלם לו כאילו חמורו טבע. והסיבה לכך היא שאנו אומרים שמן השמיים ריחמו על המציל, וחמורו ניצל מעצמו. ומכאן אנו לומדים מדברי הגמרא, שבמקום שבו קיימת התחייבות לתשלום, אין הדבר תלוי בכך שהנזק אכן התרחש בפועל, אלא בעצם ההתחייבות לשלם עליו. (תלמוד בבלי מסכת 'בבא קמא' דף קט"ז). במקום אחר בגמרא (מסכת בבא מציעא דף ל"ה) מצאנו מקרה מורכב עוד יותר שממחיש את העיקרון הזה: ראובן שכר פרה משמעון (בעל הפרה). בתוך תקופת השכירות, שמעון הבעלים היה צריך את הפרה לזמן קצר, ו'שאל' אותה בחזרה מראובן. בזמן שהפרה הייתה אצל שמעון (בכובעו כ'שואל'), היא מתה בניסיונות של אונס. ההלכה קובעת ששמעון הבעלים חייב לשלם לראובן השוכר את דמי הפרה! לכאורה זה נשמע אבסורד - מדוע שבעל הפרה ישלם על הפרה של עצמו? התשובה היא שההלכה לא עושה 'חשבון כולל' של מי ירוויח ומי יפסיד בסוף התהליך, אלא בוחנת את מערכת ההתחייבויות באותו רגע בדיוק. ברגע המוות, שמעון החזיק בפרה כ'שואל' שחייב באונסים כלפי ראובן, ולכן חובתו המשפטית הנקודתית היא לשלם לו.

מה הדין במקרה שלנו? כאשר איציק נכנס ברכבו של אורי וריסק לו את הדלת, נוצרה באותו רגע התחייבות ממונית ברורה - איציק חייב לשלם על הנזק שגרם. העובדה שמיד לאחר מכן נפל טיל מצרר, ואורי עתיד לקבל פיצוי מלא על כל הרכב ממס רכוש, היא 'חשבון חיצוני' שמתנהל בין אורי למדינה. בדיוק כפי שההלכה מחייבת את בעל הפרה לשלם לשוכר בגלל ההתחייבות הנקודתית שנוצרה, כך איציק אינו יכול לפטור את עצמו בטענה שחברו יפוצה ממקור אחר. הוא הזיק - ועליו לשלם.

לקראת חג מתן תורה

חוברת מיוחדת במהדורה דיגיטלית

על מ"ח קנייני התורה > מסכת אבות פ"ד י'
בד
מקבלים
תורה
חג מתן תורה

עם שלל ציטוטים
נבחרים מגדולי חכמי
ישראל לדורותיהם

מסע צמיחה והתפתחות בתורה,
דרך ארבעים ושמונה קנייני תורה
בשפה בהירה ועכשווית

להורדת החוברת סרקו את הברקוד
או הכנסו לאתר "שלום לעם" <<<

אי אפשר לאכול דיבורים

הגביר של העיירה, ר' זלמן, היה ידוע כאיש של "אמונה וביטחון". כשהיה מגיע אליו עני שבור ומבקש נדבה או קצת אוכל לשבת, זלמן היה מניח יד חמה על כתפו, נושא עיניים לשמים ואומר ברגש: "אחי היקר, אל תיפול ברוחך! יש אבא בשמים שזן ומפרנס מקרני ראמים ועד ביצי כינים. השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך!" העני היה יוצא מהבית עם חזוק רוחני, אבל עם כיסים ריקים.

באחד מימי החורף הקשים נסע זלמן בעגלתו בדרך לעיר הסמוכה. לפתע שקעו גלגלי העגלה בתוך בוך עמוק. הסוסים משכו ומשכו, אך העגלה לא זזה. זלמן ירד אל הבוך, רטוב, מלוכלך ואובד עצות. והנה עברה במקום עגלתו של רב העיירה. זלמן צהל משמחה וצעק: "כבוד הרב! איזה נס! תוכל לעזור לי בבקשה לחלץ את העגלה שלי מהבוך?"

הרב עצר את עגלתו, הביט בזלמן השקוע בבוך, הניח יד על החזה ואמר ברגש: "זלמן היקר! אל תיפול ברוחך! הקדוש ברוך הוא קורע ימים ומוציא עגלות מבוך. תתחזק בביטחון, השלך על ה' יהבך והוא יחלץ אותך!" זלמן הביט ברב בהלם וצעק מתוך הבוץ: "כבוד הרב, השתגעת?! אני שוקע כאן! תעזוב את הדרשות עכשיו ותביא לי חבל!"

הרב חייך חיוך רחב וחם. הוא ירד מהעגלה, הוציא חבל עבה, קשר אותו לסוסיו שלו, ויחד הם משכו וחילצו את העגלה של זלמן אל האדמה היבשה.

כשסיימו, ניגש הרב אל זלמן, טפח על שכמו ואמר בשקט: "אמונה וביטחון זה דבר נפלא לעצמן. אבל כשמישהו מבקש עזרה בבוך, הוא פשוט זקוק לחבל".

בפרשה שלנו, בסמוך לענייני מצוות השמיטה, מצווה אותנו התורה: **"וְכִי יִמּוֹךְ אָחִיךָ וּמָטָה יָדוֹ עִמָּךְ וְהִחֲזַקְתָּ בּוֹ..."**. הדבר דורש התבוננות, מה עניין שמיטה אצל מצוות צדקה?

המגיד מדובנא נותן הסבר נפלא: מצוות השמיטה היא מצווה מאתגרת מאוד עבור החקלאי שכל פרנסתו תלויה בשדה או במטע שלו, והתורה דורשת ממנו לעזוב את עבודתו ולהפקיר את יבולו. המטרה של מצווה זו היא **לתרגל את עם ישראל בחיזוק הביטחון בבורא**, לחדד את ההבנה שאמנם חובת ההשתדלות מוטלת על האדם, אבל עליו לדעת שמי שבאמת מפרנס אותו הוא הבורא, שלא ישקע בשגרת ההרגל ויאמר חלילה **"כוחי ועצמי ידי עשה לי את החיל הזה"**.

ולכן, בסמוך למצוות השמיטה מזכירה התורה לאדם את מצוות הצדקה. שכן ישנם אנשים שכאשר בא אליהם אדם שמטה לחמו נשבר והוא זקוק לעזרה, במקום לסייע ולעזור לו בפועל, הם מטיפים לו דברי חיזוק ואמונה, ומעודדים אותו לשים את מבטחו בבורא שיעזור לו.

לא זו הדרך, מלמדת אותנו התורה. ביחס לעצמך, אתה נדרש תמיד לחיזוק האמונה והביטחון, ולזכור שהפרנסה היא משמים. אך ביחס לזולת **"וְהִחֲזַקְתָּ בּוֹ..."** - אתה נדרש לעשות מעשה בפועל ולעזור לו לצאת ממצבו הקשה, ולא לשלוח אותו לתרגל אמונה וביטחון.

חשוב שנזכור, אנחנו שליחיו הטובים של הבורא לעשות טוב וחסד עם כל מי שסביבנו. נפעל מתוך אמונה גדולה, אך לא נשכח לעשות מעשים טובים שישנו את המציאות לאנשים שזקוקים לנו.

לרכישה >>>

שאלות אקטואליות בדיוני ממונות
מ'בית מדרש' שלום לעם

להזמנות: 02-5022881
sh5022881@gmail.com

שו"ת
בית המדרש